

USAID

ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

ПРОЄКТ USAID

«РЕФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО СЕКТОРУ»

Крулий стіл

**БАНКИ, НЕБАНКІВСЬКІ ФІНАНСОВІ УСТАНОВИ
ТА ПРОГРАМИ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ПІДТРИМКИ
В УКРАЇНІ**

16 грудня 2022 р.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОТРЕБ БАНКІВ У ПРОГРАМАХ ПІДТРИМКИ МФО

Юлія Вітка,
заступниця керівника Проєкту USAID
«Реформування фінансового сектору»

КОРОТКИЙ ОГЛЯД БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ III КВ. 2022

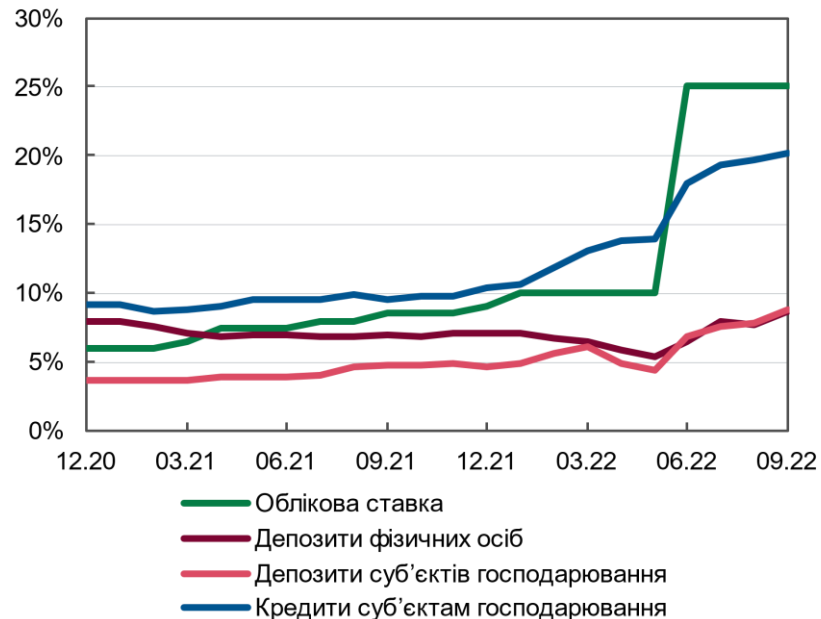
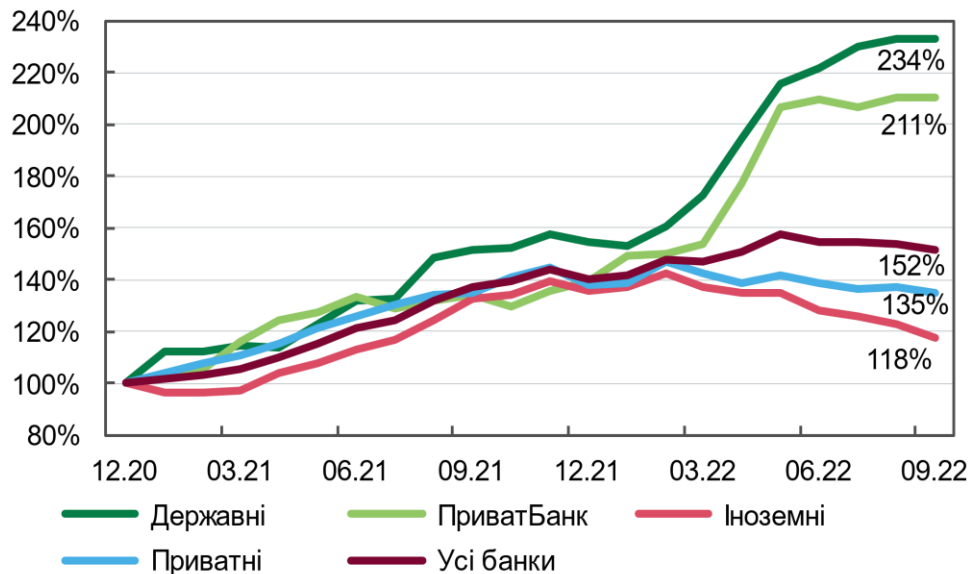
- ◆ Станом на 1 жовтня 2022 року в Україні працювали **67** банків.
- ◆ Продовжується накопичення ліквідності всередині банківської системи - вклади у національній валюті вперше після 24 лютого почали збільшуватись.
- ◆ Чисті активи банків зросли на **7,5%** та перевищили довоєнний рівень.

- ◆ Чистий кредитний портфель скорочувався у корпоративному сегменті та роздрібному сегментах. Лише держбанки розширили кредитування у гривні – на **4,3%** за квартал.
- ◆ Активність у межах державних програм кредитування у III кварталі спадала. За цією програмою кредити становлять **29%** від працюючого гривневого корпоративного кредитного портфеля банків на валовій основі.

Джерело: Національний банк України.
Огляд банківського сектору за III квартал 2022 року

ДИНАМІКА КРЕДИТУВАННЯ

Чисті кредити суб'єктам господарювання в гривнях, 2020 = 100% у банках платоспроможних станом на 01.10.2022.

Джерело: Національний банк України. Огляд банківського сектору за III квартал 2022 року

Облікова ставка НБУ та вартість нових депозитів і кредитів у гривнях, % річних.

Джерело: Національний банк України. Огляд банківського сектору за III квартал 2022 року

ОЧІКУВАННЯ

- ◇ Упродовж наступних 12 місяців очікується, що кредити корпораціям лише незначно зростуть
- ◇ Банки сподіваються на зростання обсягу фондування, головним чином з боку населення.
- ◇ Посилюються кредитні стандарти для всіх клієнтів
- ◇ Рівень схвалення заявок на кредити фізичним та юридичним особам знизився: вищі ставки, менші суми, менші строки
- ◇ Суттєве посилення всіх видів ризиків, крім ризику ліквідності

Джерело: Національний банк України. Опитування про умови банківського кредитування, IV квартал 2022

ПРЕДМЕТ ДОСЛІДЖЕННЯ

◇ Експрес-опитування

◇ Анкети заповнили
17 банків та **1** НБФУ:
3 державні+15 приватні

◇ Становлять **75%** активів
банківської системи

Основним фокусом кредитування опитаних банків було корпоративне кредитування та МСБ

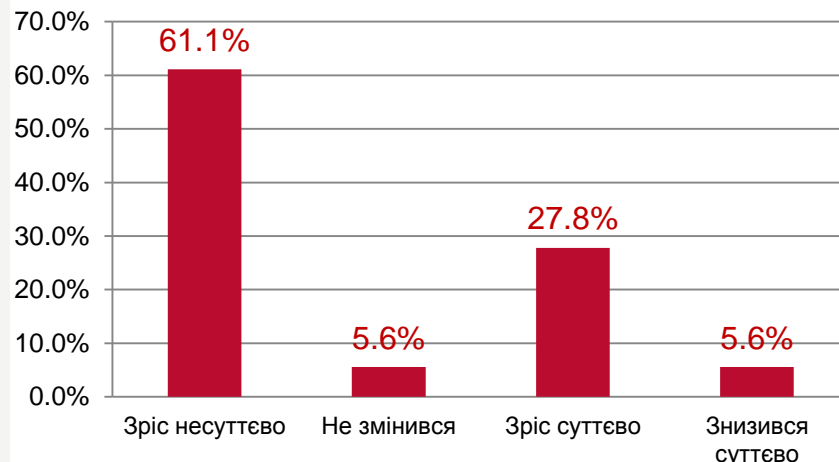
Графік 1. Сегмент ринку, у якому понад 30% загального кредитного портфелю, % від загальної кількості опитаних

ТЕНДЕНЦІЇ КРЕДИТУВАННЯ ПІД ЧАС ВІЙНИ

- ◇ Половина банків зазначили про скорочення кредитного портфелю під час війни, **22,2%** - про зростання
- ◇ Основна причина зменшення – зростання кредитного ризику
- ◇ На другому місці серед причин – зростання вартості фондування та його дефіцит
- ◇ Менш важлива причина – зниження ділової активності клієнтів

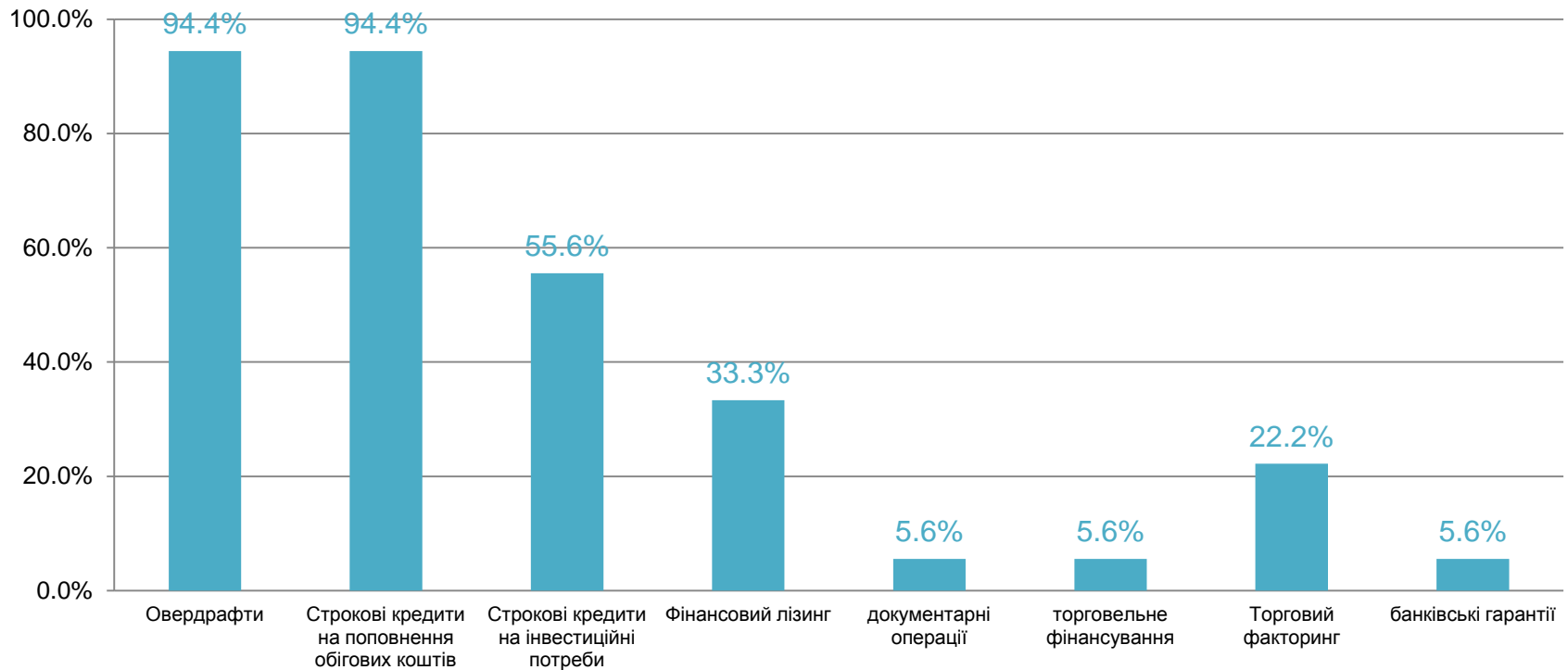

Більшість зазначили, що прострочений кредитний портфель (90 днів прострочення та більше) зріс незначним чином з початку війни, 1/3 зазначають про суттєве зростання простроченого портфелю

Графік 2. Зміна рівня простроченого кредитного портфелю (90 днів прострочення та більше) за кредитами з початку війни, % від загальної кількості опитаних

КРЕДИТНІ ПРОДУКТИ, ЯКІ ДОСТУПНІ ДЛЯ КЛІЄНТІВ МСБ

Графік 3. Кредитні продукти, доступні для МСБ, % від загальної кількості опитаних

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ ПРОГРАМ

◇ **80%** опитаних банків використовують державні програми

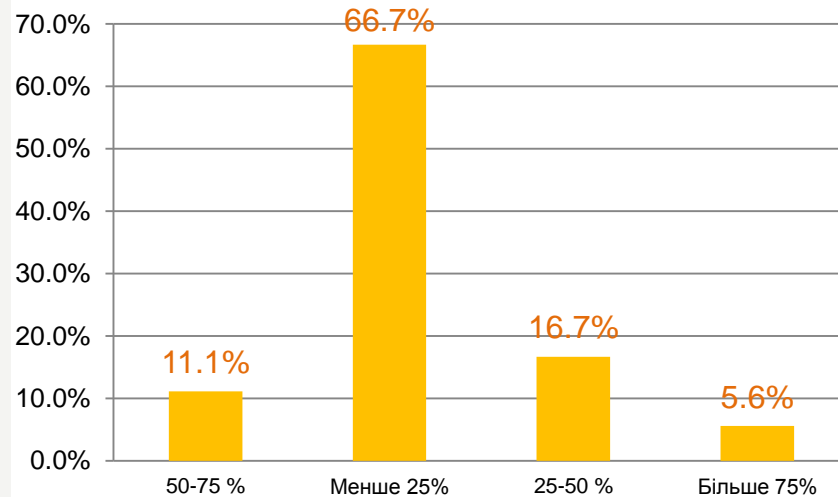
◇ У державних банках частка програма 5-7-9 становить більше **50%** кредитного портфелю

◇ У більшості приватних банків цей показник становить **< 25%**

◇ Практично всіх опитані зазначають про позитивний або умовно-позитивний досвід з такими програмами (10% - негативний)

Основне, що потрібно покращувати – вчасно виплачувати компенсацію; також йдеться про розширення програм

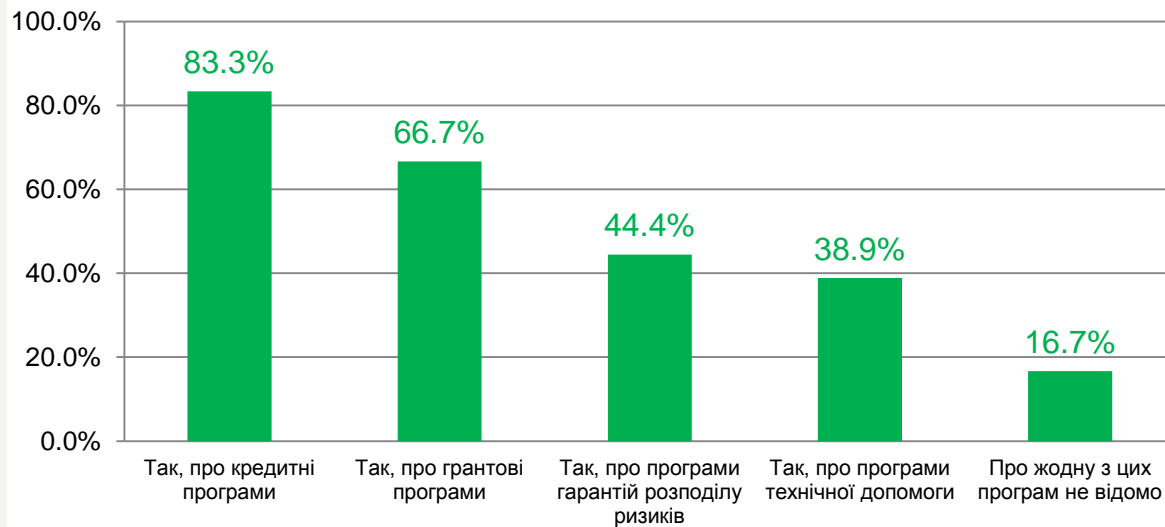

Графік 4. Частка кредитного портфелю, що фінансується за рахунок програми 5-7-9, % від загальної кількості опитаних

РІВЕНЬ ОБІЗНАНОСТІ ПРО МІЖНАРОДНІ ПРОГРАМИ

Загалом, рівень обізнаності про міжнародні програми є достатнім – найкраще знають про кредитні програми

Графік 5. Обізнаність про міжнародні програми, % від загальної кількості опитаних

Найнижчий рівень обізнаності у НБФУ та банків без іноземного капіталу

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНИХ І ГАРАНТІЙНИХ ПРОГРАМ

Кредитні програми МФО для фінансування кредитного портфелю

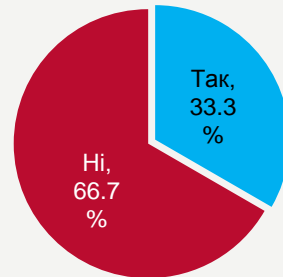
1/3 банків використовують: один державний і решта приватні, в середньому <15% портфелю

Програми гарантій МФО для зниження кредитного ризику

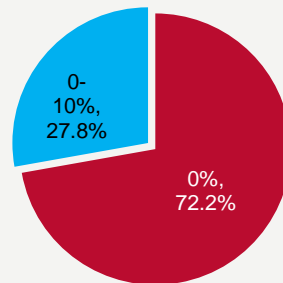
1/3 банків використовують: лише приватні, і лише в обсязі <10% портфелю

Потреба в таких програмах

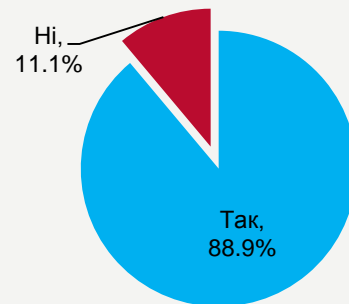
90% опитаних – відповіли «так»

Діаграма 1.
Використання кредитних програм МФО для фінансування МСБ (так/ні), % від загальної кількості опитаних

Діаграма 2.
Частка, у %, кредитного портфелю, що гарантується програмами гарантій МФО, % від загальної кількості опитаних

Діаграма 3.
Потреба в міжнародних програмах, % від загальної кількості опитаних

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ МІЖНАРОДНИХ КРЕДИТНИХ ПРОГРАМ

Загалом, зазначається про
ЕФЕКТИВНІСТЬ
використання
кредитних ліній

Топ-3 недоліки:

- (1) надто великі вимоги до звітності
- (2) багато обмежень і умов
- (3) занадто високі комісії та проценти

Одна річ, яку б змінили:
форми і порядок оформлення
документів – мають бути
зменшені та спрощені

Додатково:

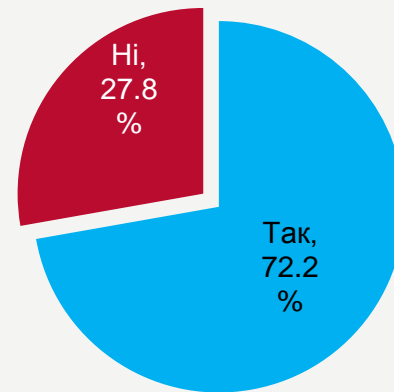
- Високі процентні ставки
- Комісії за видачу
- Обмеження щодо розміру позичальника

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ АБО МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ КОМПЕНСАЦІЙ %

◇ Більше **70%** користуються програмами компенсації

◇ Це лише державні і місцеві програми, не було зазначено жодної міжнародної програми:

- 5-7-9
- Агросектор
- Муніципальні програми

Діаграма 4.

Користування (так/ні) державними або міжнародним програмами компенсації процентів, у % від загальної кількості опитаних

ДОСВІД ВИКОРИСТАННЯ ДЕРЖАВНИХ АБО МІЖНАРОДНИХ ГРАНТОВИХ ПРОГРАМ

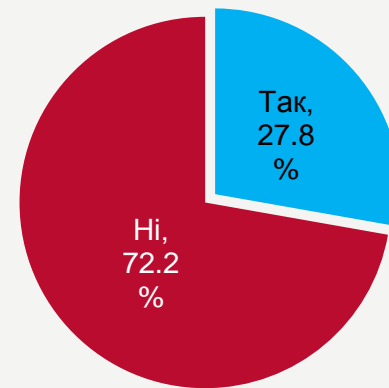
ГРАНТОВІ ПРОГРАМИ

- ◇ **1/3** банків використовують:
з них 2 державні банки
- ◇ Серед програм зазначено державні, місцеві та ЄБРР
- ◇ Досвід позитивний у більшості випадків – як доповнення до кредитних ліній і допомога позичальникам із бізнес-процесами

Топ-3 пропозиції, що варто змінити у грантових програмах – це надавати кошти для:

- (1) розробки нових продуктів та інструментів (факторингу і лізингу)
- (2) субсидування кредитів
- (3) адміністрування кредитів для клієнтів

Діаграма 5.

Користування (так/ні) державними або міжнародними грантовими програмами, у % від загальної кількості опитаних

ЗАЦІКАВЛЕНІСТЬ У ГРАНТОВИХ ПРОГРАМАХ

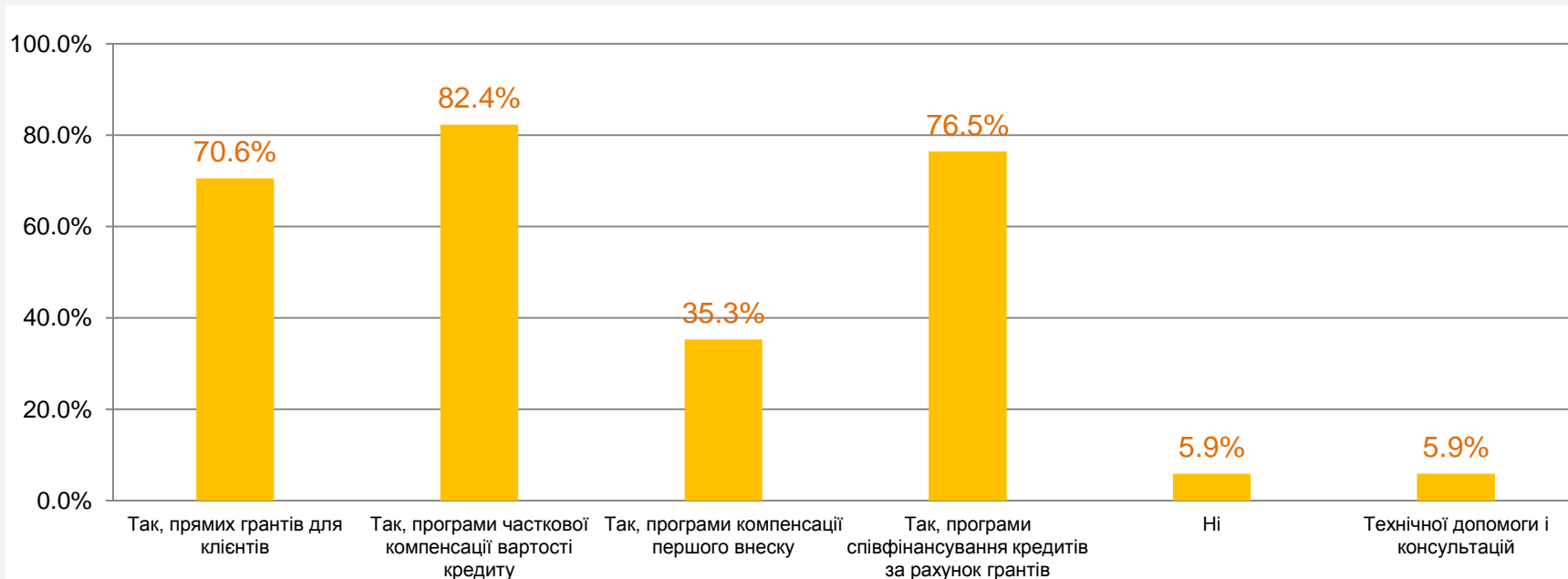
НАЙБІЛЬШЕ ЗАЦІКАВЛЕНІ У ПРОГРАМАХ:

- Часткової компенсації вартості кредиту
- Співфінансування кредитів за рахунок грантів

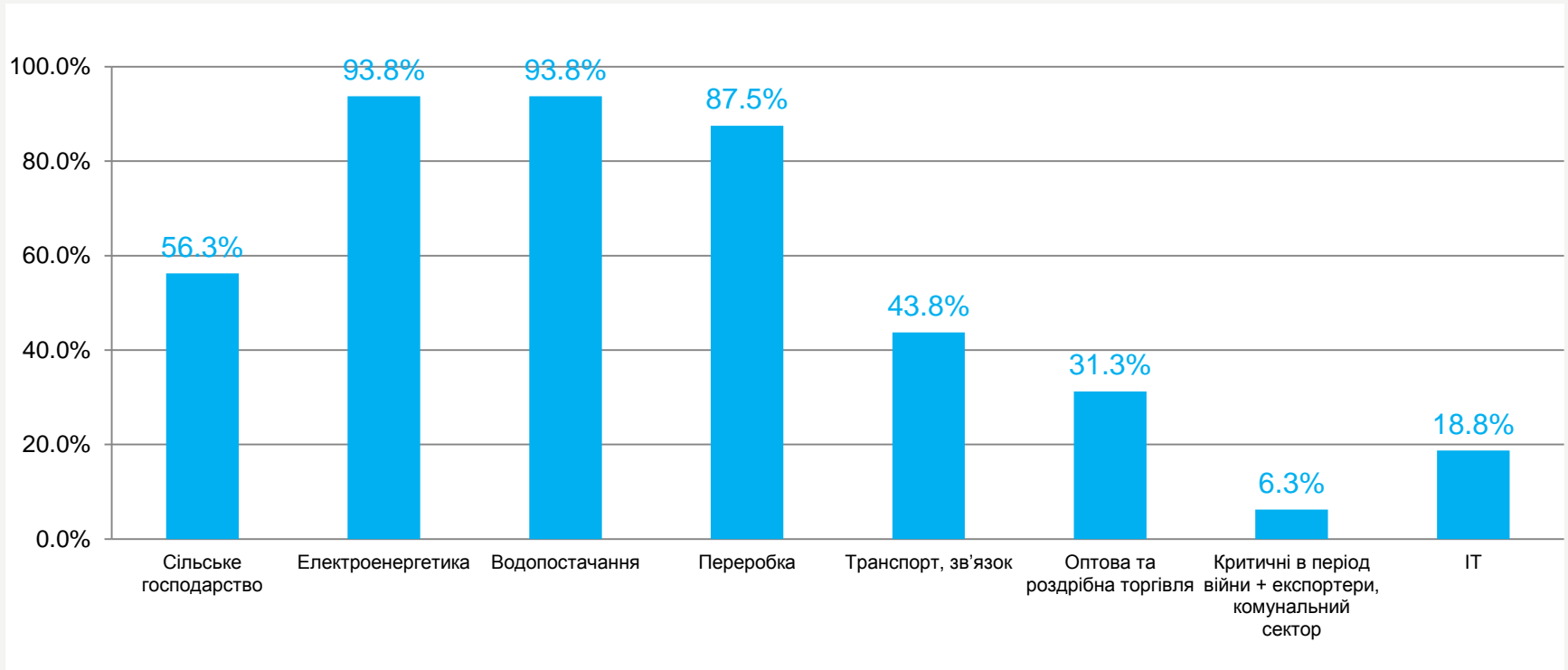
НАЙМЕНШЕ ЗАЦІКАВЛЕНІ У:

- Технічній допомозі та консультаціях

Графік 6. Зацікавленість у грантових програмах, % від загальної кількості опитаних

ПРІОРИТЕТНІ СЕКТОРИ ДЛЯ ГРАНТОВИХ ПРОГРАМ

Графік 7. Сектори, які вважають пріоритетними для грантових програм, % від загальної кількості опитаних

ПОБАЖАННЯ ЩОДО УМОВ МІЖНАРОДНИХ ПРОГРАМ

ГАРАНТІЙНІ ТА СТРАХОВІ МЕХАНІЗМИ:

Гарантії з покриттям 50-80% ризику

Страхування застави від військових дій

ФІНАНСУВАННЯ:

Середньо- та довгострокове фондування

Низька процентна ставка на рівні 5-7-9

Фінансування в національній валюті або страхування валютних ризиків

ПРОГРАМИ ДЛЯ БІЗНЕСУ:

Пільгове інвестиційне кредитування МСБ (наприклад, не вище Libor+5%/компенсація %/гранти)

Програми підтримки крупних корпоративних клієнтів

Простіший доступ до програм

ВИСНОВКИ

Кредитування бізнесу продовжується під час війни і навіть має тенденцію до зростання в окремих банків

Міжнародними програмами користуються менше **1/3** банків

Зацікавленість і потреби є значно більшими – **90%** опитаних

Усі, хто користувалися міжнародними програмами, мали відносно позитивний досвід і висловилися за збільшення таких програм

Державні програми беззаперечно домінують, банки у пошуку міжнародних програм на доповнення до державних

МФО варто звернути увагу на умови доступу до міжнародних програм і надмірну бюрократизацію процесів

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

Роберт Бонд, керівник Проєкту USAID FSR
Robert_Bond@dai.com

Юлія Вітка, заступниця керівника Проєкту USAID FSR
Yulia_Vitka@dai.com

